

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ – ΘΡΑΚΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Θεσσαλονίκη, 30.10.2013

Αρ. Πρωτ: 72688

Ταχ. Δ/νση : Τ. Οικονομίδη- Καθ. Ρουσίδη 11

Ταχ. Κώδικας : 541 10

Πληροφορίες : Αντώνιος Πατσιαλάς

Τηλέφωνο : 2313 309443

Τέλεφαξ : 2310 422102

E-mail : apats@damt.gov.gr

ΠΡΟΣ:

1. Δήμους Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας – Θράκης
2. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
3. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης

KOIN:

1. Τμήματα Διοικητικού Οικονομικού Νομών Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας Θράκης (με τα συνημμένα)
2. Τμήμα Τοπ. Αυτ/σης & Ν.Π.Δ.Δ. Κομοτηνής (με τα συνημμένα)

ΘΕΜΑ : «Υποδοχή και διερεύνηση από υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας αιτημάτων ανηλίκων που δεν συνοδεύονται από τους γονείς τους»

ΣΧΕΤ. : Το με αριθ. πρωτ. οικ.36867/16.09.2013 έγγραφο της Γεν. Δ/νσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών καθώς και το με αριθ. πρωτ. Φ.1000.2/24645/20.06.2013 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη.

Σας στέλνουμε τα ανωτέρω σχετικά έγγραφα, που αναφέρονται στο αντικείμενο του θέματος, για δική σας ενημέρωση και αντίστοιχες άμεσες ενέργειες.

Με εντολή Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης
Μακεδονίας - Θράκης
Η Προϊσταμένη Τμήματος Τοπ. Αυτ/σης και Ν.Π. Ν. Θεσσαλονίκης

ΣΟΥΛΤΑΝΑ ΤΣΕΛΕΝΤΗ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ
ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Ακριβές αντίγραφο
M.E.G.R.
Η Προϊσταμένη Γραμματεας και
Πληροφόρηση Πολιτών
της Διεύθυνσης Διοίκησης
Βασιλική Κατσιγιάννη

εισαγαγόμενα υγείας τους (σωματικής ή ψυχικής). Επισημαίνει επίσης πως το παραπάνω δικαίωμα θα πρέπει να αναγνωρίζεται σε συνάρτηση με την ωριμότητα του ανηλίκου και ανεξάρτητα από τη συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων του. Τέλος, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να αδεσφαλίσουν ότι η πληροφόρηση και η συμβουλευτική προς ανήλικο θα καλύπτεται από το καθηκόν τους χειρεμένης και το απόρρητο θα τηρείται ακόμη και σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών και θεραπείας, στον βαθμό που το επιτρέπει η ωριμότητα του ανηλίκου να γνωρίζει, ανεξάρτητα από τη γνώση ή συναίνεση των κηδεμόνων του.

4) Η γονική ευθύνη επιμέλειας και εκπροσώπησης του ανηλίκου στο πεδίο της υγείας και της κοινωνικής πρόνοιας - Η περίπτωση σύγκρουσης δικαιωμάτων μεταξύ γονέων και τέκνων

Η συζήτηση ως προς τον ρόλο του κηδεμόνα, στην περίπτωση κατά την οποία ο ανήλικος απευθύνεται σε υπηρεσία ψυχικής υγείας ή κοινωνικής πρόνοιας, σχετίζεται ιδίως με τα επιτρεπόμενα όρια της παρέμβασης του φορέα και το καθεαυτό περιεχόμενο της παρέμβασης (θεραπευτικής ή άλλης), ανάλογα με την εμπλοκή του γονέα/κηδεμόνα..

Όπως εξηγήθηκε παραπάνω, το ισχύον θεσμικό πλαίσιο δεν εξαρτά κατ' ουδένα τρόπο το επιτρεπόμενο όριο πρόσβασης παιδιού σε αρμόδια υπηρεσία για να διατυπώσει το πρόβλημα που το απασχολεί, από την τυχόν γνώση ή και συναίνεση του κηδεμόνα του.

5) Δικαίωμα προστασίας των ανηλίκων από κάθε μορφής βία

Το δικαίωμα του ανηλίκου να ζητά πληροφόρηση, κατευθύνσεις, ή συνδρομή και να εκφράζει τη γνώμη και την επιθυμία του για θέματα που τον αφορούν, απόκτατά ιδιαίτερη πρακτική αξία σε συνδυασμό με το δικαίωμα προστασίας από κάθε μορφής βία (άρθ. 19 ΔΣΔΠ). Το παιδί, δηλαδή, που υφίσταται βία, μπορεί να απευθύνεται σε οποιαδήποτε υπηρεσία (κοινωνική, ψυχικής υγείας, κ.λπ.), προκειμένου να γνωστοποιήσει το γεγονός της κακοποίησής του και να ζητήσει βοήθεια.

Ο ρόλος του σχολείου στο ζήτημα αυτό αναδεικνύεται κομβικός, καθώς ο διευθυντής οφείλει, όταν λαμβάνει γνώση περιστατικού ενδοοικογενειακής βίας, να ενημερώσει σχετικά τις εισαγγελικές αρχές (ν. 3500/2006 άρθ. 23). Στην ίδια κατεύθυνση, όταν παιδί ζητά να μιλήσει σε κάποιον ειδικό για το θέμα αυτό, το σχολείο οφείλει να αναλαμβάνει θετικό ρόλο διευκολύνοντας, με κάθε τρόπο τον ανήλικο, που το επιθυμεί, να έχει πρόσβαση σε κατάλληλη υπηρεσία, προκειμένου να γνωστοποιήσει το πρόβλημά του.

6) Υποχρεώσεις υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας σε σχέση με τους ανηλίκους

Βασικό κριτήριο ως προς τον τρόπο, με τον οποίο πρέπει προσεγγίζεται ο ανήλικος που απευθύνεται σε υπηρεσία ψυχικής υγείας ή πρόνοιας, θα πρέπει να αποτελεί η αναγνώριση της υπεροχής του συμφέροντος του παιδιού έναντι των λοιπών συμφερόντων, με τα οποία διαπιστώνεται τυχόν σύγκρουση (άρθ. 3 παρ. 1 ΔΣΔΠ)³. Οι φορείς που έρχονται σε επαφή με ανηλίκους έχουν εξάλλου τις υποχρεώσεις, που αντιστοιχούν στα δικαιώματα, τα οποία

³ Ειδικότερα το άρθρο 3 παρ. 1 της ΔΣΔΠ θέτει έναν ευρείας εμβέλειας ερμηνευτικό οδηγό ιδιαίτερα χρήσιμο σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, ορίζοντας ότι το συμφέρον του παιδιού πρέπει να αξιολογείται κατά προτεραιότητα σε δλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από νομοθετικά όργανα, διοικητικές αρχές ή δικαστήρια, είτε από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας.

έθηκαν παραπάνω, ενώ δεσμεύονται και από το ειδικό θεσμικό πλαίσιο του φορέα ή του επαγγελματικού κλάδου.

Ενδεικτική είναι η πρόβλεψη του Κώδικα Δεοντολογίας της Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάσης (άρθ. 2), που ορίζει ότι: «Πρωταρχικό μέλημα του παιδοψυχίατρου είναι η ψυχική ευημερία και η βέλτιστη ανάπτυξη του καθενός παιδιού ή εφήβου, υγιούς ή ασθενούς. Η ψυχική υγεία, δεν ορίζεται μόνον από την απουσία νόσων ή συμπτωμάτων, αλλά περιλαμβάνει μια γενικότερη κατάσταση συναισθηματικής ευεξίας και εσωτερικής σταθερότητας, που επιτρέπει στο παιδί να λειτουργήσει αρμονικά με το περιβάλλον του και να αναπτύξει το δημιουργικό και νοητικό του δυναμικό». Προβλέπεται άλλωστε ότι: «σε περίπτωση σύγκρουσης απόψεων μεταξύ παιδιού και κηδεμόνων, ο παιδοψυχίατρος θα εργαστεί προς την επίλυση των διαφορών ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας. Κατά την διαδικασία αυτή, ο παιδοψυχίατρος θα πρέπει να λαμβάνει συνεχώς υπόψη του την ευημερία και την ψυχική ανάπτυξη του παιδιού / εφήβου, τη φύση των οικογενειακών σχέσεων και τις ευθύνες, καθώς και τα νομικά και ηθικά δικαιώματα των γονιών και των τέκνων» (άρθ. 3 παρ. 5).

Προς το συμφέρον άλλωστε του παιδιού, προβλέπεται από τους περισσότερους τουλάχιστον επαγγελματικούς κώδικες το καθήκον τήρησης εχεμύθειας, το οποίο δεσμεύει καταρχήν τους εργαζομένους στους φορείς που δέχονται και ακούν ανηλίκους (γιατρούς, υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας ή ψυχικής υγείας κ.λπ.). Οι παραπάνω φορείς προβαίνουν σε εξαπομικευμένη στάθμηση με βάση το συμφέρον του παιδιού, σε περιπτώσεις που οι γονείς ή, γενικότερα, οι νόμιμοι εκπρόσωποι ανηλίκου ζητούν άρση του απορρήτου και γνωστοποίηση του περιεχομένου ενγράφων που σχετίζονται με την επικοινωνία του παιδιού με την εκάστοτε υπηρεσία.

III) Πλαίσιο υποδοχής και διερεύνησης αιτήματος ανηλίκου σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, ακόμη και όταν δεν συνοδεύεται από τους κηδεμόνες του και ενεργεί χωρίς τη συναίνεσή τους

Από το παραπάνω νομοθετικό πλαίσιο προκύπτει ότι ο ανήλικος **έχει το δικαίωμα να απευθυνθεί με οποιονδήποτε τρόπο σε μία υπηρεσία ψυχικής υγείας ή κοινωνικής πρόνοιας που παρέχει υπηρεσίες σε ανηλίκους, να συναντήσει τον αρμόδιο επαγγελματία, στον οποίο θα εξηγήσει το πρόβλημα που τον απασχολεί, και να ζητήσει πληροφόρηση και, ενδεχομένως, βοήθεια. Στο πλαίσιο αυτό:**

- Ο αντίστοιχος φορέας νομιμοποιείται και έχει υποχρέωση να ορίσει ειδικευμένο επαγγελματία που θα συναντήσει τον ανήλικο, αν προσέρχεται κατευθείαν στην υπηρεσία, είτε να προγραμματίσει σύναντηση μαζί του ύστερα από τηλεφωνικό του αίτημα, ακόμη και εφόσον δηλωθεί ότι οι γονείς/κηδεμόνες του δεν γνωρίζουν την ενέργειά του ή δεν συναινούν σε αυτήν.
- Όταν το αίτημα του ανηλίκου είναι απλά η παροχή πληροφόρησης (σε σχέση με τα δικαιώματά του, τους λοιπούς φορείς όπου μπορεί να απευθυνθεί, το ισχύον πλαίσιο, την υποστήριξη που θα μπορούσε να του παρασχεθεί κ.λπ.), ο φορέας νομιμοποιείται και οφείλει, εφόσον είναι αρμόδιος, να παράσχει τη σχετική ενημέρωση, ανεξάρτητα από την τυχόν γνώση/σύμφωνη (ή μη) γνώμη του κηδεμόνα.
- Εάν η υπηρεσία, στην οποία απευθύνθηκε αρχικά ο ανήλικος, δεν είναι αρμόδια για τη διαχείριση του αιτήματος, τότε οφείλει να παράσχει στον ανήλικο κατευθύνσεις και να τον

• Η φραπέμψει κατάλληλα, διαμεσολαβώντας μάλιστα, ώστε να διευκολυνθεί κατά το δυνατό η πρόσθιασή του στον πλέον εξειδικευμένο φορέα.

• Τα παραπάνω ισχύουν και στην περίπτωση του σχολείου, όταν δηλαδή ο ανήλικος απευθύνεται σε εκπαιδευτικό και ζητήσει ενημέρωση ή και παρέμβαση για την αντιμετώπιση προβλημάτως του. Εφόσον εκφράζεται αίτημα από το μαθητή για συνάντηση με ειδικό βοηθούς υγείας ή κοινωνικό λειτουργό και ο ανήλικος εκδηλώσει την επιθυμία να μην ενημερωθούν οι γονείς του, το σχολείο θα πρέπει να τον διευκολύνει για την ικανοποίηση του αιτήματός του.

• Ο ειδικευμένος επαγγελματίας της υπηρεσίας ψυχικής υγείας ή κοινωνικής πρόνοιας που υποδέχεται τον ανήλικο, τον ακούει με στόχο να κατανοήσει καταρχάς το αίτημα ή το πρόβλημα που αντιμετωπίζει το παιδί. Το στάδιο αυτό μπορεί να διαρκέσει για περισσότερες από μία συναντήσεις, ανάλογα με τον χρόνο που κρίνεται απολύτως απαραίτητος για να διερευνήσει το αίτημα ο επαγγελματίας.

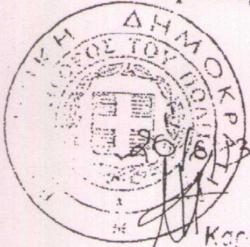
• Ο ανήλικος θα πρέπει να πληροφορείται ότι η επικοινωνία του με τον φορέα προστατεύεται καταρχήν ως απόρρητη, ακόμη και έναντι των κηδεμόνων του, εκτός αν υπάρχει κίνδυνος για τη ζωή ή την υγεία του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά ότι η προώθηση από τα αρμόδια υπουργεία διευκρινιστικύν οδηγιών προς τους φορείς, όπου θα αποσαφηνίζονται τα σχετικά ζητήματα, θα είναι αναμφίβολα προς το συμφέρον του παιδιού, στον βαθμό που θα διασφαλίζει στοιχειώδη δικαιώματα της παιδικής ηλικίας. Θα ανταποκριθεί επίσης σε ένα έντονο και επίμονο αίτημα των φορέων, που απευθύνονται συχνά στην Αρχή μας (ενδεικτικά: Τμήμα Ψυχιατρικής Εφήβων & Νέων Γ.Ν. Γεννηματά, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Γραμματεία Ισότητας, Συμβουλευτικοί Σταθμοί Νέων)— ζητώντας κατευθύνσεις κατά περίπτωση, ενώ θα αποτρέψει και πρακτικές ορισμένων υπηρεσιών, στις οποίες οι επαγγελματίες αρνούνται να υποδεχθούν και να ακούσουν ανηλίκους (χωρίς συναίνεση κηδεμόνα), λόγω ανασφάλειας ως προς τη νομιμότητα της εμπλοκής τους. Επισημαίνεται μάλιστα ότι η ανάγκη των σχετικών διευκρινίσεων εμφανίζεται ακόμη πιο επιτακτική κατά τον παρόντα χρόνο, δεδομένων των πρόσθιες προβλημάτων προβλημάτων που βιώνουν οι ανήλικοι, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και της εξ αυτού του λόγου αύξησης των περιπτώσεων παιδιών που ζητούν βοήθεια.

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να ζητήσουμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις και τις ενέργειές σας σχετικά με τη διατύπωση διευκρινίσεων και οδηγιών προς τις υπηρεσίες που υπόκεινται στην ευθύνη σας για το εν λόγω ζήτημα.

Ο κ. Γιώργος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος για τα Δικαιώματα του Παιδιού, είναι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση και συνεργασία.

Ακριβές Αντίχρωμα

Καλλιόπη Σπανού

Καραβοτσούλου Μαρία